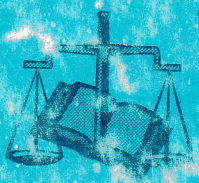
Academician Prof.Dr. Docent ION P. FILIPESCU
Conferentiar Doctor AUGUSTIN FUEREA

DREPT INSTITUTIONAL COMUNITAR EUROPEAN

Editia a V-a

Editura ACTAMI
Bucuresti, 2000

134594

Academician Prof.Dr.Docent **ION P. FILIPESCU**
Conferenţiar Doctor **AUGUSTIN FUEREA**

C-212702J

DREPT INSTITUŢIONAL COMUNITAR EUROPEAN

- Ediţia a V-a -

212702
UNIVERSITATEA
„DUNĂREA DE JOS" GALAŢI
BIBLIOTECA

Editura *ACTAMI*
Bucureşti, 2000

Cuprins

Cuvânt înainte **3**

Abrevieri **7**

CAPITOLUL I
EUROPA ŞI CONSTRUCŢIA COMUNITARĂ **9**

Secţiunea I
Istoricul Comunităţilor europene 9
1. Europa la sfârşitul primului război mondial 9
2. Europa la sfârşitul celui de-al doilea război mondial 10
3. Începuturile integrării în Europa Occidentală 11

Secţiunea a II-a
Evoluţia construcţiei comunitare 14
1. Direcţii de dezvoltare 14
A. Perfecţionarea instituţiilor comunitare 14
a. Crize şi eşecuri 14
b. Reflecţii şi sinteze asupra modalităţilor de depăşire a crizelor şi eşecurilor 15
c. Texte de drept pozitiv de natură să revizuiască sau să dezvolte prevederile iniţiale ale tratatelor institutive 16
B. Lărgirea (extinderea) Comunităţilor europene prin cooptarea de noi membri 16
2. Încercările de a contracara dezechilibrul produs prin înfiinţarea Comunităţilor europene 17

Secţiunea a III-a
Sinteza construcţiei comunitare 19
1. Scurt istoric 20
2. Comunităţile europene în zilele noastre 20

CAPITOLUL II
PROFILUL COMUNITĂŢILOR EUROPENE 21
1. Austria 24
2. Belgia 24
3. Danemarca 24
4. Finlanda 25
5. Franţa 25
6. Germania 26
7. Grecia 26
..... 27

8. Irlanda 27
9. Italia 27
10. Luxemburg 28
11. Olanda 28
12. Portugalia 28
13. Regatul Unit al Marii Britanii şi Irlandei de Nord 29
14. Spania 29
15. Suedia 30

CAPITOLUL III
IZVOARELE DREPTULUI INSTITUŢIONAL COMUNITAR EUROPEAN (ORDINEA JURIDICĂ COMUNITARĂ) 31

Secţiunea I
Tratatele institutive şi modificatoare - izvoare primare ale dreptului comunitar european (dreptul primar comunitar european) 33
1. Enumerare şi prezentare 33
2. Aplicarea tratatelor comunitare 35
3. Structura tratatelor comunitare 36

Secţiunea a II-a
Izvoarele derivate ale dreptului comunitar european (dreptul derivat comunitar european) 36
1. Denumirea oficială a izvoarelor derivate (secundare) 37
A. Regulamentul 37
B. Directiva 38
C. Decizia 38
D. Recomandarea şi avizul 39
2. Competenţa de a edicta norme ale dreptului derivat 39
3. Intrarea în vigoare a normelor care formează dreptul derivat 41
4. Actele care nu sunt enumerate în articolul 189 al Tratatului CEE 42

Secţiunea a III-a
Normele de drept care provin din angajamentele externe ale Comunităţilor europene 42
1. Acordurile încheiate de Comunităţi cu statele terţe sau cu organizaţiile internaţionale 42
2. Actele unilaterale adoptate prin organele anumitor acorduri externe ale Comunităţilor 43
3. Unele tratate încheiate de statele membre ale Comunităţilor cu state terţe 43
4. Nivelul pe care îl ocupă angajamentele externe în ordinea juridică comunitară 44

Secţiunea a IV-a
Izvoarele complementare ale dreptului comunitar european 44
1. Convenţia comunitară 44

2. Deciziile şi acordurile convenite prin reprezentanţii guvernelor statelor membre reunite în cadrul Consiliului 45
3. Declaraţiile, rezoluţiile şi luările de poziţie relative ale Comunităţilor europene, care sunt adoptate de comun acord cu statele membre....46
4. Dreptul complementar şi ordinea juridică comunitară....46

Secţiunea a V-a
Izvoarele nescrise ale dreptului comunitar european....47
1. Metodele de interpretare ale Curţii de justiţie....48
2. Principiile generale de drept....49

CAPITOLUL IV
CARACTERISTICI COMUNITARE....50

Secţiunea I
Caracteristicile Comunităţilor europene ca subiecte (entităţi) de drept internaţional....50
1. Sunt asociaţii economice integrate....50
2. Sunt organizaţii internaţionale....51
3. Au o structură instituţională proprie, originală....52

Secţiunea a II-a
Caracteristicile dreptului comunitar european....52
1. Aplicabilitatea imediată. Relaţiile dintre dreptul internaţional şi dreptul intern al statelor....53
A. Concepţii doctrinare....53
a. Concepţia dualistă....53
b. Concepţia monistă....54
B. Raporturile dintre dreptul comunitar şi dreptul intern al statelor membre....54
C. Aplicabilitatea imediată a diferitelor izvoare de drept comunitar....55
a. Tratatele comunitare....55
b. Dreptul derivat şi dreptul rezultat din relaţiile externe ale Comunităţilor....56
2. Aplicabilitatea directă a dreptului comunitar....58
Principiul efectului direct al dreptului comunitar....58
A. Aplicabilitatea directă şi dreptul internaţional....58
B. Aplicabilitatea directă şi dreptul comunitar....59
C. Criteriile de aplicabilitate directă....61
D. Aplicabilitatea directă a diferitelor categorii de norme comunitare....64
a. Tratatele comunitare....64
b. Regulamentele şi deciziile adresatepersoanelor particulare....65
c. Directivele şi deciziile adresate statelor....66
d. Dreptul emanat din angajamentele externeale Comunităţilor....70
E. Concluzii asupra efectelor aplicabilităţii directe....70
3. Prioritatea dreptului comunitar....71

A. Principiul priorităţii dreptului comunitar 71
a. Confirmarea priorităţii 72
b. Consecinţele priorităţii dreptului comunitar direct aplicabil 74
B. Prioritatea dreptului comunitar în Franţa 76
a. Dreptul comunitar şi constituţia 76
b. Dreptul comunitar şi legea 80
C. Prioritatea dreptului comunitar în celelalte state membre ale Comunităţilor 84
a. Cele trei ţări din Benelux 85
b. Germania şi Italia 86
c. Alte state care au aderat la Comunităţi 88
4. Concluzii cu privire la raportul dintre dreptul naţional şi dreptul comunitar 91
a. Substituirea 91
b. Armonizarea 91
c. Coordonarea 92
d. Coexistenţa 92

CAPITOLUL V
INSTITUŢIILE COMUNITĂŢILOR EUROPENE 93

Secţiunea I
Consiliul 94
1. Consiliul european 94
2. Consiliul de miniştrii (Consiliul Uniunii Europene) 95
A. Organizare şi funcţionare 95
a. Preşedinţia Consiliului 96
b. Organele auxiliare 97
c. Reguli şi metode de votare 98
B. Atribuţii 101

Secţiunea a II-a
Comisia 104
1. Compoziţia şi statutul membrilor 104
2. Organizare 107
3. Funcţionare 110
4. Rol şi atribuţii 111

Secţiunea a III-a
Parlamentul 115
1. Organizare şi funcţionare 115
A. Organizare 115
B. Funcţionare 117
2. Atribuţii 118
A. Control politic 118
B. Competenţă (putere) bugetară 119

C. În materie legislativă 120
D. În materie de relaţii externe 121

Secţiunea a IV-a
Curtea de justiţie 126
1. Istoric 126
2. Structura şi statutul membrilor. Organizare şi funcţionare 127
A. Structura şi statutul membrilor 127
B. Organizare 131
C. Funcţionare 132
3. Competenţa 133

Secţiunea a V-a
Tribunalul de primă instanţă 135
1. Organizare şi funcţionare 135
2. Competenţa 136

Secţiunea a VI-a
Procedura în faţa Curţii de justiţie 137
1. Procedura ordinară 138
A. Faza scrisă 138
B. Faza orală 139
C. Deliberarea şi hotărârea 139
2. Excepţii de la normala desfăşurare a procedurii ordinare 140
A. Asistenţa juridică gratuită 140
B. Excepţia sau incidentul 140
C. Absenţa pârâtului 140
D. Desistarea 140
E. Procedura de urgenţă 140
F. Terţii intervenienţi 140
G. Rectificarea erorilor materiale 140
H. Omisiunea de a hotărî 140
I. Opoziţia 141
J. Căile extraordinare de recurs 141
K. Interpretarea hotărârilor 141
3. Procedurile speciale 141
A. Recursul funcţionarilor comunitari 141
B. Problemele prejudiciale 141
C. Procedura recursului împotriva hotărârilor Comitetului de arbitraj al CEEA 141
D. Procedura micii revizuiri, prevăzută de Tratatul instituind CECA 141
E. Procedura de avizare în materie de acorduri încheiate în cadrul Tratatului instituind CEE 141
F. Executarea hotărârilor Curţii 142

Secţiunea a VII-a

Recursurile în faţa Curţii de justiţie 142
1. Recursul în anulare 142
A. Noţiune 142
B. Actele susceptibile de recurs 142
C. Legitimarea procesuală activă în cadrul recursului în anulare 142
D. Legitimarea procesuală pasivă în cadrul recursului în anulare 143
E. Procedura recursului în anulare 143
F. Cauzele de ilegalitate invocate pe calea recursului în anulare 144
G. Excepţia de ilegalitate 144
H. Recursurile speciale în anulare 144
2. Recursul în carenţă 144
A. Noţiune 144
B. Legitimarea procesuală activă în cadrul recursului în carenţă 145
C. Legitimarea procesuală pasivă în cadrul recursului în carenţă 145
D. Procedura recursului în carenţă 145
E. Cauze de ilegalitate invocate pe calea recursului în carenţă 146
3. Recursul în interpretare 146
A. Noţiune 146
B. Condiţiile cererii de recurs în interpretare 146
C. Legitimarea procesuală activă în cadrul recursului în interpretare 147
D. Valoarea hotărârii Curţii de justiţie 147
E. Procedura recursului în interpretare 147
4. Recursurile în plină jurisdicţie 148
A. Recursul în responsabilitate 148
a. Recursul în responsabilitate extracontractuală 148
b. Recursul în responsabilitate contractuală 148
B. Recursul în constatarea neîndeplinirii de către state a obligaţiilor decurgând din tratatele institutive. 149
C. Recursul împotriva sancţiunilor 149

Secţiunea a VIII-a

Curtea de Conturi 150
1. Compoziţia, statutul membrilor şi funcţionarea Curţii de Conturi 150
2. Atribuţii 151

Secţiunea a IX-a

Alte organe 152
1. Organe prevăzute de tratate 152
A. Pentru reprezentarea intereselor 152
a. Comitetul consultativ al C.E.C.A. 152
b. Comitetul economic şi social (C.E.S.) 153
c. Comitetul regiunilor 153
B. Organe tehnice 154
a. Banca europeană de investiţii 154

b. Alte organe tehnice 154
2. Organe înfiinţate de instituţiile Comunităţilor europene 154
3. Organe paracomunitare 154
A. Consiliul european 154
B. Instanţele cooperării politice 155
C. Alte organe: 155

CAPITOLUL VI
MIJLOACELE DE ACŢIUNE FOLOSITE DE COMUNITĂŢILE EUROPENE 156

Secţiunea I
Sediul şi regimul lingvistic 156
1. Sediul 156
2. Regimul lingvistic 156

Secţiunea a II-a
Personalul. Statut. Regim juridic. Efective şi caracteristici 157
1. Statut 157
2. Regimul juridic al funcţionarilor 158
3. Efective şi caracteristici 159

Secţiunea a III-a
Regimul financiar al Comunităţilor europene 160
1. Aspecte generale 160
2. Procedura bugetară (Metodologia elaborării şi adoptării bugetului Comunitar) 162

CAPITOLUL VII
PROCESUL DE DECIZIE ÎN CADRUL COMUNITĂŢILOR EUROPENE 163

Secţiunea I
Generalităţi 163

Secţiunea a II-a
Etapele procesului de luare a deciziilor 163

CAPITOLUL VIII
EVOLUŢIA PROCESULUI DE INTEGRARE ECONOMICĂ, POLITICĂ ŞI SOCIALĂ (Actul unic european şi Tratatul de la Maastricht) 166

Secţiunea I
Actul unic european din 1987 166

Secţiunea a II-a
Tratatul de la Maastricht asupra Uniunii europene - 1993 167

CAPITOLUL IX
COMUNITĂŢILE EUROPENE - PARTENER MONDIAL 169

Secţiunea I
Asociaţia europeană a liberului schimb (A.E.L.S. / E.F.T.A.) 169

Secţiunea a II-a
Relaţiile stabilite cu statele industrializate din afara Europei 170
1. Statele Unite ale Americii 170
2. Japonia 171
3. Canada 171
4. Australia şi Noua Zeelandă 171

Secţiunea a III-a
Comunităţile europene, partenerul ţărilor în curs de dezvoltare,
A.C.P. (Africa, Zona Caraibilor şi Pacific) 172

Secţiunea a IV-a
Colaborarea dintre Comunităţile europene şi
Zona Mediteranei, Orientului Mijlociu, America Latină şi Asia 173
1. Zona Mediteranei şi Orientul Mijlociu 173
2. America Latină 173
3. Asia 174

Secţiunea a V-a
Comunităţile şi Europa Centrală şi Răsăriteană 174
1. Îndelungata perioadă de bună înţelegere 174
2. Întâlnirea la nivel înalt de la Paris 175
3. Prăbuşirea zidului şi unificarea Germaniei 176
4. Conferinţa asupra securităţii şi cooperării în Europa (C.S.C.E.) 177
5. Acordurile de comerţ şi cooperare 177
6. Ajutorul tehnic şi financiar 179
7. Programul TACIS 182
8. Acordurile europene 182
9. Relaţiile cu România 184
10. Acordurile Europa cu: Bulgaria, Republica Cehă, Polonia,
România, Slovacia şi Ungaria 187

CAPITOLUL X
TRATATUL DE LA MAASTRICHT CU PRIVIRE
LA UNIUNEA EUROPEANĂ 190

Secţiunea I
Consideraţii introductive 190
1. Aspecte generale 190
2. Obiectivul general al Uniunii politice 193
3. Deziderateleleele Uniunii europene 194

Secţiunea a II-a
Uniunea economică şi monetară: întregire indispensabilă a pieţei interne 196
1. Principiile pe care se bazează realizarea Uniunii economice şi monetare 196
2. Avantajele monedei comune (unice) 198
3. Noile competenţe comunitare şi domeniile de cooperare 200
A. Transferul de competenţe şi principiul subsidiarităţii 201
B. Modificarea competenţelor 201

CAPITOLUL XI
INTRODUCERE ÎN DREPTUL AFACERILOR COMUNITARE 204

Secţiunea I
Libertatea dreptului de stabilire şi prestarea de servicii 204
1. Libertatea de stabilire 204
2. Libertatea prestării de servicii 206
3. Alegerea între libertatea de stabilire şi prestarea de servicii 210
4. Beneficiarii libertăţilor de stabilire şi de prestare de servicii 212

Secţiunea a II-a
Coordonarea legislaţiilor referitoare la societăţi 218
1. Articolul 54, §3g al Tratatului de la Roma 218
2. Armonizarea sistemelor legislative naţionale 218
A. Principii de interpretare a decretelor referitoare la dreptul societăţilor 219
B. Decretele adoptate 220
C. Decretele în stadiul de proiect 227
3. Coordonarea fiscalităţii societăţilor 229
4. Coordonarea dreptului "pieţelor" 230

Secţiunea a III-a
Grupurile europene 232

Secţiunea a IV-a
"Discriminarea indirectă" 234

CAPITOLUL XII
INTRODUCERE ÎN DREPTUL CONCURENŢIAL DIN SPAŢIUL EUROPEAN 235

Secţiunea I
Regulile comunitare concurenţiale şi politicile concurenţiale 235

Secţiunea a II-a
Obiective luate în vedere de politicile concurenţei 238

Secţiunea a III-a
Politici concurenţiale. Concurenţa practicabilă. Opoziţia PME. Mari întreprinderi 239

Secţiunea a IV-a
Politicile concurenţiale şi autonomia autorităţilor responsabile 240

Secţiunea a V-a
Transparenţa şi securitatea juridică 240

Secţiunea a VI-a
E.E.E. Transpunerea regulilor comunitare. Autoritatea de supraveghere a E.E.E. Articularea puterilor cu cele ale Comisiei europene 241

Secţiunea a VII-a
Armonizarea dreptului comunitar concurenţial cu dreptul naţional 242

CAPITOLUL XIII
TRATATUL DE LA AMSTERDAM ASUPRA UNIUNII EUROPENE 249

CAPITOLUL XIV
ACORDUL DE LA SCHENGEN DIN 14 IUNIE 1985 259

Secţiunea I
Prezentare generală 259

Secţiunea a II-a
Structura şi conţinutul Acordului de la Schengen. Clarificări conceptuale 261

Anexa nr.1
Scrisoarea d-lor Köhl şi Mitterand către dl. Ruud Rubbers, din 14 oct 1990 (selecţiuni) 268

Anexa nr.2
Acordul european instituind o asociere între România, pe de o parte, şi Comunităţile europene şi statele membre ale acestora, pe de altă parte 272

Listă bibliografică
I. Cursuri, tratate, comentarii, monografii (în alte limbi decât limba română) 336
II. Reviste de specialitate 339
III. Legislaţie 340